

Veiledning og tilleggsoppgaver til

Kapittel 12 i *Her bor vi* 1

Generelt om kapittel 12 *Når går bussen?*

Dette kapittelet handler i stor grad om ulike transportmidler. Åpningsbildet på side 174 gir rik anledning til å utvide vokabularet på dette feltet. Skal en benytte seg av offentlige transportmidler, kan det være viktig å kunne lese en rutetabell. Derfor har vi lagt et par enkle tabeller inn i kapittelet. Ulike typer billetter og reisekort er også et tema i kapittelet.

Det er viktig å vinkle disse temaene mot lokale forhold. Hvilken form for offentlig transport finnes på hjemstedet? Hva slags billettsystem brukes?

Et annet tema i kapittelet er å gå på besøk til noen som er innlagt på sykehus. Hva betyr visittid? Hvorfor er det viktig å respektere visittidene?

Arbeidet med klokka utvides. Nå kommer både kvart på og kvart over, samt fem på halv, ti på, osv.

I slutten av kapittelet snakker maombi og Leyla om sine yrkesønsker for framtiden. Her passer det godt å snakke om deltakernes ønsker og planer også.

Dere kan også snakke om det å gå på sykebesøk. Hva vil dere ta med? I Norge deler de fleste pasienter rom med en eller flere andre når de ligger på sykehus. Krever dette spesielle hensyn? Er det grenser for hvor mange mennesker som bør komme på sykebesøk samtidig? Vil dette være forskjellig avhengig av sykdomstilfellet, av pasientens alder, eller lignende?

Språk og grammatikk

Preteritum av verb bruker vi for det meste for å uttrykke fortid.

Bøyningen følger visse hovedmønstre, men man kan ikke vite sikkert hvordan et verb bøyes.

Svake verb (dvs verb som får en endelse i preteritum) kan få ulike endelser i preteritum:

-et

Mange verb som har to ulike konsonanter i stammen bøyes slik: *vasket, hentet*. Det gjør også en del verb med to like konsonanter: *snakket, jobbet*.

Disse verbene kan ha *-a* som alternativ: *vaske, jobba*.

-te

Slik bøyes mange verb med en konsonant i stammen: *kjørte, leste*.

Det gjelder også en del verb med to like konsonanter: *drømte, spilte*.

-de

Noen verb med *-g* eller diftongen *-ei* i stammen bøyes slik: *bygde, greide*.

-dde

Slik bøyer vi en god del korte verb som ender på andre vokaler enn -e: *bodde, snudde*.

De sterke verbene har ingen endelse i preteritum. Mange av dem skifter vokal. Disse verbene må læres som vokabular.

Preteritum bruker vi når vi fokuserer på fortida. Vi kan bruke adverb som *i går, i fjor, for en time siden, i 2008*, eller det kan gå frem av sammenhengen at vi er opptatt av hva som hendte tidligere.

Når vi bruker presens perfektum om fortid (se kapittel 11), er vi mer opptatt av nåtida, og av de konsekvensene hendelsen har for oss nå.

Sammenlikn:

Han brakk beinet. (Det skjedde en ulykke. Det gjorde vondt. Han måtte på sykehuset.)

Han har brukket beinet. (Derfor har han gips. Han kan ikke spille fotball i dag.)

Kommentarer til diskusjonsoppgavene i tekstboka

Om oppgave 2

Det kan være lurt å bruke god tid på å studere rutetabellen i oppgaven. For en del kursdeltakere kan dette være en utfordrende oppgave. Like viktig er det å snakke om planlegging av tid. Når skal jeg være framme? Hvor lang tid tar reisen? Når må jeg starte hjemmefra da? Hvis en i tillegg kan bruke en autentisk, lokal rutetabell og planlegge et besøk til et sted i nærheten, er det selvsagt enda bedre.

Visittid på sykehuset: her kan det være aktuelt å snakke om hvorfor det er viktig å respektere visittidene. (Men ikke alle sykehus / avdelinger har faste visittider.) Er det noen grense for hvor mange besøkende som kan eller bør komme til samme tid? (Enerom / ikke enerom?) Hva med lydnivå? Hva kan en ta med til en som ligger på sykehus? Osv.

Om oppgave 6

Her er lokal vinkling viktig. Hvilken form for offentlig transport finnes på hjemstedet? Hva slags billettsystem brukes? Ulike takstsystemer. Er det spesielle rabattordninger for barn, eldre og studenter? Kvalifiserer deltakerne til studentkort?

Om oppgave 7 og 8

Se over.

Om oppgave 15

Her kan det passe bra å repetere navn på ulike yrker deltakerne kjenner til og å introdusere nye etter behov. Har deltakerne de samme ønskene for yrker nå som da de var nye i Norge? Har noen fått nye tanker om utdanning? Kanskje litt realitetsorientering kan være på sin plass? Veien til ulike yrker/utdanninger bør det kanskje snakkes om?

Om oppgave 16

Karim og Arif har ikke de samme ønskene for Karims framtid. Nå kan det vel hende at Karims drøm om å bli fotballspiller svinner etter hvert, men prinsippet kan det være viktig å diskutere. Hvem styrer de unges utdannings- og yrkesvalg, foreldrene eller de unge selv? Spiller familiens bakgrunn inn her? (Tradisjoner – økonomi – kultur – etnisitet ...)

Kommentarer til tilleggsoppgavene

Om oppgave 12.1 Rutetabell

Dette er en autentisk rutetabell, og dermed langt mer krevende enn de rutetabellene som står i boka. På den annen side er det slike tabeller deltakerne må forholde seg til i det virkelige liv.

Snakk om tabellen. Hva ser dere? Hva betyr de ulike symbolene? Hvor lang tid bruker toget fra.. til ... ? Du skal være i ... onsdag morgen, når må du reise fra ...? Osv.

Bare å øve på å si klokkeslettene kan være utfordring nok for noen deltakere.

Om oppgave 12.2 Klokka

Dere kan bruke litt tid på å jobbe med klokka.

Klokkene uten visere kan brukes til en diktat om klokkeslett. Læreren dikterer et klokkeslett, og deltakerne tegner inn visere på rett plass. Læreren velger klokkeslett selv. Originalen kan også brukes til pararbeid på samme måte. Se også eksempel i oppgave 7.12 i veiledningen til kapittel 7.

En kan også tenke seg at denne kopieringsoriginalen brukes til ulike varianter av bingo. En enkel bingo kan være at hver deltaker får utdelt en stripe med tre tomme klokker og tegner inn selvvalgte klokkeslett. Læreren leser opp ulike klokkeslett. Deltakeren som får sine tre lest opp først, vinner.

Fasit

Du finner fasit til 12.5, 12.6, 12.7 og 12.8 bakerst.

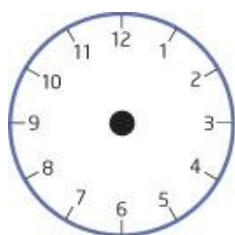
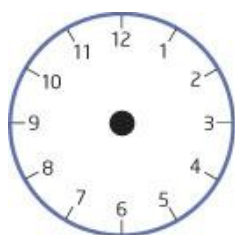
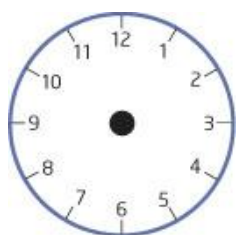
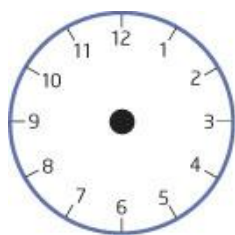
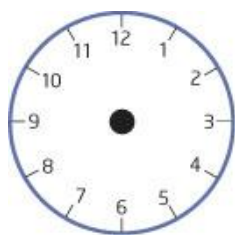
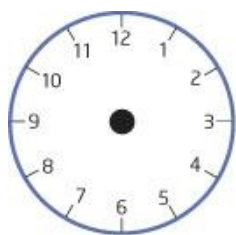
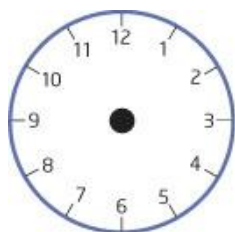
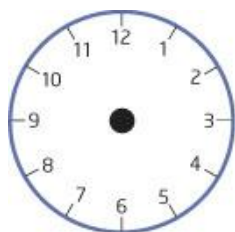
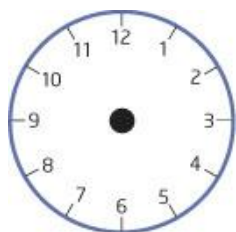
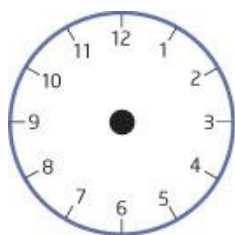
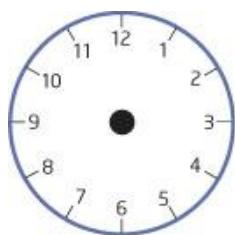
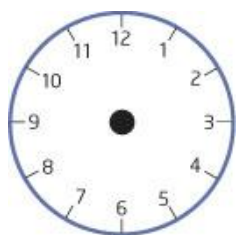
12.1 Rutetabell

21 Oslo S-Trondheim S

Tog nr	407	41	313	2343	45	47	329	405
14.06.2009-12.12.2009	RK X	RK X	KS	R	RK X	RK X	RKS	
Periode				Kjøres fra 31.8.				
Mandag-Fredag	M-F	M-F	M-F	M-F	M-F	M-F	M-F	M-F
Lørdag		L			L			
Søndag og Helligdag		SoH			SoH	SoH	SoH	SoH
Oslo S		0807	1037		1417	1607	1837	2305
Lillestrøm		0819p	1049		1430p	1619p	1849	2327p
Gardermoen		0833p	1105		1445p	1633p	1905	2346p
Hamar		0929g	1202		1537g	1730g	2009	0045
Brumunddal			1213				2020	0059
Moelv			1225				2039	0113
Lillehammer		1015g	1248	1301	1623g	1813g	2109	0139
Hunderfossen		1026x		1312x	1634x	1824x	2120x	0157x
Kvitfjell								
Ringebu		1058		1344	1705	1855	2152	0233
Vinstra		1113		1402	1722	1912	2209	0251
Kvam				1411x			2218x	
Otta		1138		1428	1747	1934	2233	0320
Dovre				1449x			2255x	
Dombås		1207		1459	1821	2003	2306	0355
Fra Dombås		1215		1500c	1828	2008c		
Til Åndalsnes		1332f		1619c	1944d	2124c		
Fra Åndalsnes		0913b		1445c	1611e			
Til Dombås				1613c	1756			
Dombås		1210			1824	2006		0402
Hjerkinn		1237x			1850x	2033x		0433
Kongsvoll		1244x			1857x	2040x		0441x
Oppdal		1309			1923	2103		0508
Fra Oppdal		1315				2130		0530
Til Sunndalsøra		1425				2240		0640
Til Kristiansund		1635				0040		0905
Fra Kristiansund						1635h		
Fra Sunndalsøra						1900h		
Til Oppdal						2010h		
Oppdal	0645	1312			1926	2106		0512
Berkåk	0709x	1337			1951	2131		0540
Støren	0735	1401			2017	2155		0608
Heimdal	0814	1436a			2048a	2231a		0647
Trondheim S	0830	1448			2100	2243		0700

Kjøres ikke i perioden 22.6.-16.8.

12.2 Hva er klokka?

12.3 Når gjorde du det?

Hun har vasket huset.
Hun har hostet.
Hun har laget mat.
Han har jobbet i en butikk.
Kjolen har kostet 300 kroner.
Hun har klippet håret.

I går

Hun vasket huset i går.
Hun hostet i går.
Hun laget mat i går.
Hun jobbet i en butikk i går.
Kjolen kostet 300 kr i går.
Hun klippet håret i går.

Jeg har lært norsk. **(i fjor)**
Jeg har kjøpt brød. **(klokka to)**
Vi har spist frokost. **(klokka sju)**
Barna har lekt ute. **(fra klokka to til klokka fire)**
Vi har besøkt venner. **(i forrige uke)**

Jeg lærte norsk i fjor.
Jeg kjøpte brød klokka to.
Vi spiste frokost klokka sju.
Barna lekte ute fra klokka to til klokka fire.
Vi besøkte venner i forrige uke.

Jeg har bodd i Trondheim. **(i 2008)**
Han har bygd nytt hus. **(i 2005)**
Det har snødd. **(i natt)**

Jeg bodde i Trondheim i 2008.
Han bygde nytt hus i 2005.
Det snødde i natt.

Han har tatt en tablett. **(klokka tre)**
Vi har gått en tur. **(i formiddag)**
Hun har sett på en kåpe. **(i går)**
Hun har spurt læreren. **(for ti minutter siden)**

Han tok en tablett klokka tre.
Vi gikk en tur i formiddag.
Hun så på en kåpe.
Hun spurte læreren for ti minutter siden.

12.4 Hvor mye er klokka?

Klokka er 15.10.
Klokka er 18.10.

Klokka er ti over tre.
Klokka er ti over seks,

Klokka er 16.15.
Klokka er 04.15.

Klokka er kvart over fire.
Klokka er kvart over fire.

Klokka er 08.20.
Klokka er 19.20.

Klokka er ti på halv ni.
Klokka er ti på halv åtte.

Klokka er 10.25.
Klokka er 09.25.

Klokka er fem på halv elleve.
Klokka er fem på halv ti.

Klokka er 05.30.
Klokka er 14.30.

Klokka er halv seks.
Klokka er halv tre.

Klokka er 07.35.
Klokka er 22.35.

Klokka er er fem over halv åtte.
Klokka er fem over halv elleve.

Klokka er 17.40.
Klokka er 07.40.

Klokka er ti over halv seks.
Klokka er ti over halv åtte.

Klokka er 16.45.
Klokka er 06.45.

Klokka er kvart på fem.
Klokka er kvart på sju.

Klokka er 09.50.
Klokka er 16.50.

Klokka er ti på ti.
Klokka er ti på fem.

Klokka er 17.55.
Klokka er 11.55.

Klokka er fem på seks.
Klokka er fem på tolv.

12.5 Sett strek

Nå snakket jeg ikke norsk.

Før snakker jeg norsk.

De flytter nå.

De flyttet i fjor.

Jeg spiste fisk nå.

Jeg spiser fisk i går.

Nå hadde jeg jobb.

Før har jeg ikke jobb.

Nå er Maombi kursdeltaker.

Før var hun frisør.

Vi tok toget nå.

Vi tar toget i går.

12.6 Skriv ordene i riktig rekkefølge

ringte til I går skolen. jeg

var Jeg syk.

hjemme. Jeg være måtte

mye. hostet Jeg veldig

bra. jeg Nå ganske er

12.7 Skriv riktig ord

kommer – kom

Når _____ du hjem i går kveld?

er – var

Hvor _____ du nå?

jobber – jobbet

Hvor _____ du før?

gjør – gjorde

Jeg _____ lekser for en time siden.

går – gikk

Jeg _____ på norskkurs nå.

har – hadde

I dag _____ jeg vondt i hodet.

tar – tok

Vi _____ bussen til byen for to timer siden.

flytter – flyttet

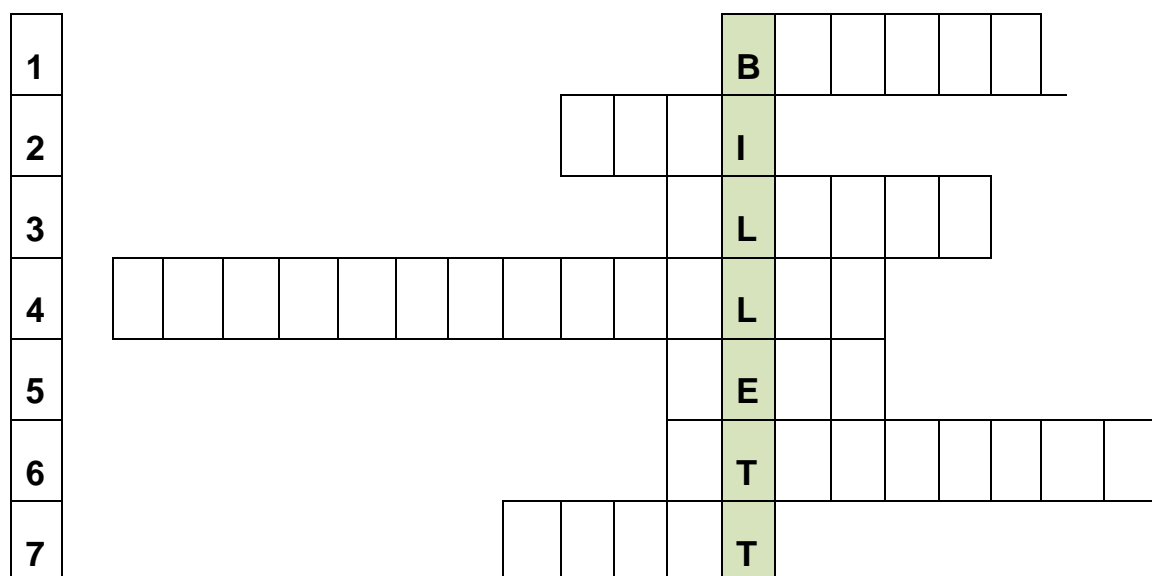
Anne og Tor _____ til Tromsø for et halvt år siden.

leser – leste

Hysj! Jeg _____ avisa!

12.8 Kryssord

1. Maombi og Leyla skal besøke fru Olsen. De tar
2. Arif er sjåfør. Han kjører
3. Jeg er trøtt. Hvor mye er ... ?
4. Karim vil bli
5. Arif vil at Karim skal bli
6. Leyla har lyst til å ta
7. Maombi vil bli frisør. Hun må lære norsk

12.9 Muntlig oppgave

Øv dere på å kjøpe togbilletter, bussbilletter eller flybilletter.

12.10 Rollespill

En av dere er syk og får besøk.

En eller flere kommer på besøk..

Hva har dere med dere?

Hva sier dere?

Fasit til 12.5

Nå snakker jeg norsk.
Før snakket jeg ikke norsk.

De flytter nå.
De flyttet i fjor.

Jeg spiste fisk i går.
Jeg spiser fisk nå.

Nå har jeg ikke jobb.
Før hadde jeg jobb.

Nå er Maombi kursdeltaker.
Før var hun frisør.

Vi tok toget i går.
Vi tar toget nå.

Fasit til 12.6

I går ringte jeg til skolen.
Jeg var syk.
Jeg måtte være hjemme.
Jeg hostet veldig mye.
Nå er jeg ganske bra.

Fasit til 12.7

Når kom du hjem i går kveld?
Hvor er du nå?
Hvor jobbet du før?
Jeg gjorde lekser for en time siden.
Jeg går på norskkurs nå.
I dag har jeg vondt i hodet.
Vi tok bussen til byen for to timer siden.
Anne og Tor flyttet til Tromsø for et halvt år siden.
Hysj! Jeg leser avisa!

Fasit til 12.8

1. Maombi og Leyla skal besøke fru Olsen. De tar	B U S S E N
2. Arif er sjåfør. Han kjører	T A X I
3. Jeg er trøtt. Hvor mye er	K L O K K A
4. Karim vil bli	F O T B A L L S P I L L E R
5. Arif vil at Karim skal bli	L E G E
6. Leyla har lyst til å ta	U T D A N N I N G
7. Maombi vil bli frisør. Hun må lære norsk	F Ø R S T